مروری بر پیش‌نویس لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با تمرکز بر وظایف حوزه میراث فرهنگی

منیر خلفی*: با تصویب ماده واحده قانون تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در ۲۴ تیرماه ۱۳۹۸، مقرر شد تا «سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی» با تمام اختیارات و وظایفی که به موجب قانون و مقررات در مواردی که مغایر شرع نباشد به «ماده ۲۹» قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی و بند «الف» ماده (۲۸) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ و بدون توسعه تشکیلات و افزایش نیروی انسانی به «وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی» تبدیل شد. با توجه به تهدیدهای مترتب بر امر حفاظت از میراث فرهنگی به‌ویژه بدین امر از تشکیل وزارتخانه بادشده از سوی حاکمیت همچون شرح پیشنهادی برخی نمایندگان مجلس شورای اسلامی با عنوان «استفاده بهینه از اشیاء باستانی و گنج‌ها»، طرح توسعه حرم شاهچراغ و تخریب بخشی از بافت تاریخی شیراز، واگذاری بناهای تاریخی-تعطیلی موزه‌ها و توجه افکار عمومی به آنچه در حوزه میراث فرهنگی می‌گذرد، در آستانه دومین هفته میراث فرهنگی در قرن حاضر بر آن هستیم تا مروری بر پیش‌نویس لایحه شرح و وظایف پیشنهادی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در موضوع این مادده‌واحده قانونی با تمرکز بر حوزه میراث فرهنگی داشته باشیم.

حدود و نفوذ اجرای قانونی ماده‌واحده

در صدر ماده‌واحده آنچه به عنوان یک نکته کلیدی ماهوی در فرایند اجرا باید مورد توجه قرار گیرد، در عبارت «با تمامی اختیارات و وظایفی که به موجب قوانین و مقررات» ذکر شده است با این عبارت به صراحت اختیارات و وظایف قانونی ساختار سابق ازجمله قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۰، قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن به وزارتخانه جدید تسری یافته است. از سوی دیگر، تأکید مادده‌واحده بر عدم مغایرت قوانین با شرع موضوع قابل تأملی است که در این مجال کوتاه فقط به ذکر این نکته بسنده می‌نماییم که چنانچه مراد از اختیارات و وظایف قانونی متقدم در حوزه میراث فرهنگی، قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور و اساسنامه آن باشد، مراتب با رعایت اصول مصرح در قانون اساسی از باب قانونی و شرعی بودن مطابق قوانین اساسی جمهوری اسلامی ایران در باب قانون‌گذاری و به صورت مؤکد با مراعات اصل ۹۶ قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان به عنوان مرجع تشخیص قانونی و شرعی بودن مصوبات رسیده است و از این حیث ایراد شرعی نیز بر شرح وظایف میراث فرهنگی وارد نمی‌آید. مادده‌واحده با رویکردی موسع به مفاد قوانین اداری بالادستی جاری کشور، که بیشتر ناظر بر اعمال محدودیت‌های تشکیلاتی، اداری و مالی ساختارهای عمومی است، بدون توجه به وظیفه حاکمیتی در حوزه میراث فرهنگی، مصرح در بند ط ماده ۸ قانون خدمات کشوری و به دور از هرگونه برنامه‌ریزی آینده‌نگرانه برای اعمال حاکمیت مطلوب در این بخش، تبدیل وضعیت جدید را با سه تبصره ذیل آن ابلاغ می‌کند درحالی‌که در تبصره دو آن اشعار می‌دارد: «شرح وظایف این وزارتخانه مطابق قوانین مورد عمل سازمان مذکور خواهد بود و دولت موظف است تغییرات در شرح وظایف وزارتخانه جدید را حداکثر ظرف مدت یک سال برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه کند». تأکید تبصره دو مادده‌واحده بر قوانین مورد عمل سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، از منظر قانونی به‌طور خاص قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۰ و قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن است که به صورت خاص شرح وظایف سازمان میراث فرهنگی را اعتبار مجدد می‌بخشد.

نگاهی اجمالی بر برخی ایرادات وارد بر لایحه پیشنهادی

تا آنجا که به آخرین اصلاحات پیش‌نویس لایحه شرح وظایف وزارت بادشده دسترسی حاصل شده است، این پیش‌نویس در ۱۴ ماده برای هر سه حوزه فعالیت تخصصی تهیه و تنظیم شده است. فارغ از اشکالات شکلی که در روش انشای قانونی از اهداف تا ساختارهای وابسته تشکیلاتی به چشم می‌خورد، اختلاط در وظایف که حاکی از عدم توجه به ماهیت متفاوت و در برخی موارد مکمل هر سه حوزه تخصصی فعالیت است از نوعی تشویش، پراکنده‌گویی و عدم شناخت کافی به‌ویژه در موضوع میراث فرهنگی رنج می‌برد. نخستین ایراد وارد بر پیش‌نویس لایحه قانونی شرح وظایف در ماده ۲ که به اهداف وزارت می‌پردازد مشهود است. به‌طور کلی هدف یک سازمان باید به صورتی فراگیر و جامع نگاشته شود، درحالی‌که در پیش‌نویس لایحه، با ورود به مصادیق و رویکردی جزءنگرانه، از اهداف عالی به اهداف متوسط تقلیل یافته‌اند. در ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور که به همت صاحب‌نظران فنی حوزه میراث فرهنگی نگاشته شده است، وظایف آن سازمان بر مبنای ارکان اصلی حفاظت از میراث فرهنگی یعنی پژوهش، مستندسازی، حفظ و احیا و معرفی و نظارت بر امر حفاظت، در ۲۴ بند و دو تبصره با در نظر گرفتن وظایف ۱۱ واحد مجزا که عهده‌دار امور مختلف حاکمیتی در حوزه میراث فرهنگی بوده‌اند، تدوین شده است. در بررسی پیش‌نویس اصلاحی شرح وظایف ارسالی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری به دفتر هیئت دولت در خردادماه ۱۴۰۱ از مجموع ۵۶ بند در نظر گرفته‌شده ذیل ماده ۳، ۱۲، ۳ بند به‌طور کامل با مفاد ۲۴ گانه قانون اساسنامه میراث فرهنگی تطابق دارد؛ به این ترتیب درج این موارد در پیش‌نویس ارسالی فاقد موضوعیت است. از سوی دیگر با توجه به ماهیت قانونی و هدف اصلی شرح وظایف پیشنهادی برای تکمیل وظایف و اختیارات وزارت در حوزه میراث فرهنگی از ۴۲ بند باقی‌مانده، ۱۷ مورد به وظایف مشترک در هر سه حوزه تخصصی و ۲۳ مورد به وظایف خاص به حوزه میراث فرهنگی اختصاص یافته است به این ترتیب سهم حوزه میراث فرهنگی در شرح وظایف پیشنهادی نزدیک به ۷۰ درصد است که در این میان نیز سهم وظایف مندرج در قوانین اساسنامه میراث فرهنگی، ۷۰ درصد از کل وظایف در نظر گرفته برای حوزه میراث مذکور است. بنابراین انتظار می‌رفت تا در ۳۰ درصد سهم باقی‌مانده به مباحث جدید و روزآمد این حوزه پرداخته شود؛ درحالی‌که به صورت مشخص در سه بند، موضوعات جدید در حوزه میراث فرهنگی بوده‌اند. تدوین شده است. در بررسی پیش‌نویس اصلاحی شرح وظایف ارسالی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری به دفتر هیئت دولت در خردادماه ۱۴۰۱ از مجموع ۵۶ بند در نظر گرفته‌شده ذیل ماده ۳، ۱۲، ۳ بند، به‌طور کامل با مفاد ۲۴ گانه قانون اساسنامه میراث فرهنگی تطابق دارد؛ به این ترتیب درج این موارد در پیش‌نویس ارسالی فاقد موضوعیت است. از سوی دیگر با توجه به ماهیت قانونی و هدف اصلی شرح وظایف پیشنهادی برای تکمیل وظایف و اختیارات وزارت در حوزه میراث فرهنگی از ۴۲ بند باقی‌مانده، ۱۷ مورد به وظایف مشترک در هر سه حوزه تخصصی و ۲۳ مورد به وظایف خاص به حوزه میراث فرهنگی اختصاص یافته است به این ترتیب سهم حوزه میراث فرهنگی در شرح وظایف پیشنهادی نزدیک به ۷۰ درصد است که در این میان نیز سهم وظایف مندرج در قوانین اساسنامه میراث فرهنگی، ۷۰ درصد از کل وظایف در نظر گرفته برای حوزه میراث مذکور است. بنابراین انتظار می‌رفت تا در ۳۰ درصد سهم باقی‌مانده به مباحث جدید و روزآمد این حوزه پرداخته شود؛ درحالی‌که به صورت مشخص در سه بند، موضوعات جدید در حوزه میراث به «تولید محتوا در همکاری با بخش دولتی و خصوصی در هر سه موضوع فعالیت وزارت»، «اقدامات پشتیبانه برای جلوگیری از سرقت، تعرض و تجاوز به میراث فرهنگی و طبیعی» و «ارتقای سطح کیفی یکان حفاظت و ایجاد ساختار تشکیلاتی» محدود شده است. به این ترتیب پیش‌نویس مذکور با نادیده‌انگاشتن تذکرهای بدنه کارشناسی، هنوز در برخی موضوعات کلیدی ازجمله پایداری از میراث فرهنگی نامطلوب، باستان‌شناسی و میراث فرهنگی در قلب حاضر بر آن هستیم تا مروری بر پیش‌نویس لایحه شرح و وظایف پیشنهادی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در موضوع این مادده‌واحده قانونی با تمرکز بر حوزه میراث فرهنگی داشته باشیم.

حدود و نفوذ اجرای قانونی ماده‌واحده

در صدر ماده‌واحده آنچه به عنوان یک نکته کلیدی ماهوی در فرایند اجرا باید مورد توجه قرار گیرد، در عبارت «با تمامی اختیارات و وظایفی که به موجب قوانین و مقررات» ذکر شده است با این عبارت به صراحت اختیارات و وظایف قانونی ساختار سابق ازجمله قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۰، قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن به وزارتخانه جدید تسری یافته است. از سوی دیگر، تأکید مادده‌واحده بر عدم مغایرت قوانین با شرع موضوع قابل تأملی است که در این مجال کوتاه فقط به ذکر این نکته بسنده می‌نماییم که چنانچه مراد از اختیارات و وظایف قانونی متقدم در حوزه میراث فرهنگی، قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور

مختصری از فعالیت‌های انجمن موزه‌های ایران

در یچه

شورای بین‌المللی موزه‌ها

شورای بین‌المللی موزه‌ها (ICOM) یک سازمان غیردولتی (NGO) است که به‌ترویج و حمایت از موزه‌ها و مجموعه‌های آنها و همچنین توسعه متخصصان موزه در سراسر جهان خصوصاً در این حوزه فعالیت دارد. این شرکت در سال ۱۹۴۶ تاسیس شد و دفتر مرکزی آن در پاریس، فرانسه است. ایکوم متشکل از متخصصان موزه از سراسر جهان بوده به‌عنوان یک انجمن جهانی برای تبادل ایده‌ها، دانش و بهترین شیوه‌ها در زمینه موزه عمل می‌کند. همچنین استانداردها و دستورالعمل‌ها را برای موزه‌ها و متخصصان موزه ایجاد کرده و فرصت‌های آموزشی و توسعه حرفه‌ای را فراهم می‌کند. ایکوم دارای بیش از ۴۴ هزار عضو از بیش از ۱۴۰ کشور است و از طریق شبکه‌ای از ملی و منطقه‌ای فعالیت می‌کند و ماموریت آن ترویج موزه‌ها به‌عنوان ابزار ضروری جامعه و دفاع از نقش آنها در تبادل فرهنگی، آموزش و توسعه پایدار است.

بیشینه ایکوم

در طول این سال‌ها، ایکوم با در نظر گرفتن و حفظ ماموریت اصلی خود، مطابق با نیازهای حرفه‌ای‌ها و متخصصان موزه در سراسر جهان توسعه یافته است. بیش از ۶۰ سال پس از ایجاد آن، این سازمان همچنان به نمایندگی جامعه جهانی موزه ادامه می‌دهد.

۱۹۴۶-۱۹۴۷: ایکوم ایجاد می‌شود

در مدت یک سال از ایجاد، این سازمان دو اجلاس دوجانبی برای بین‌المللی موزه‌ها به وجود آمد. اولین جلسه هنگام پیشگامی Chauncey J. Hamlin (اولین رئیس این سازمان) در تاسیس ایکوم در پاریس به وجود آمد و نشست دوم، اولین جلسه مجمع عمومی ایکوم در مکزیک بود.

۱۹۶۸-۱۹۷۰: ایکوم رشد می‌کند

هفت کنفرانس عمومی بین سال‌های ۱۹۴۸ و ۱۹۶۵ برگزار شد. در طی این سال‌ها، ایکوم ساختار، نمایندگی جغرافیایی و فعالیت‌های خود را بر اساس نیازهای موزه‌ها و متخصصان موزه گسترش داد. اولین کنفرانس عمومی برگزارشده از اکتبر (آلاهه در سال ۱۹۶۲ و نیویورک در سال ۱۹۶۵) نیازها و اشتیاق شرکت‌کنندگان را مشخص و نمایان کرد. در این دوره سه دغدغه و نگرانی اصلی عبارت از نقش آموزشی موزه‌ها و نمایشگاه‌ها، کردش بین‌المللی کالاهای فرهنگی و حفاظت و مرمت اشیا (کالاهای) فرهنگی بود.

۱۹۷۱-۱۹۷۷: سال‌های بحران و تحول و گذار

تا سال ۱۹۶۸، بدهی ایکوم به صورت دائمی درآمده و به‌اصطلاح صرف شده بود؛ درحالی‌که فعالیت‌ها، بودجه‌ها و هزینه‌ها به رشد خود ادامه می‌داد. برای مدت هشت سال حق عضویت بدون تغییر باقی مانده بود. در همین ایام، در راستای تغییر نقش موزه در جامعه، موزه‌ها در حوزه آشکار شد. در اوایل دهه ۱۹۷۰، موجودیت ایکوم به مرحلی خطر غرق گرفت. تنها راه‌حل افزایش منابع ایکوم بود (حق عضویت و نظایر آن) که به این وضعیت ناخادانه و غیرمرسوم پایان می‌داد. اساسامه اصلاح شد. تا آن زمان تعداد اعضای فعال برای تشکیل کمیته‌های ملی ۱۵ نفر بود. در سال ۱۹۷۱ پس از کنفرانس عمومی در گرنوبل فرانسه، این دیدگاه برای کمیته‌های ملی به‌ایجاد بنرلت اعضای انفرادی اعطا کند و در سال ۱۹۷۲ در کپنهاگ برخی اصلاحات به تصویب رسید. به موجب آن اعضای فعال و اعضای وابسته در یک گروه قرار می‌گرفتند. روح دموکراتیک غالب شد و تمام اعضای این حرفه حق رای یافتند و می‌توانستند برای هر فعالیت در ایکوم حضور یابند.

۱۹۷۷-۱۹۸۹: کارایی و جهان‌شمولی

از سال ۱۹۷۷ توسعه و گسترش فعالیت‌های ایکوم در کشورهای در حال توسعه آغاز شد. در سال ۱۹۷۷ در مسکو، قطع‌نامه‌ای تصویب شد که از آموزش کارکنان موزه و مرمت‌کاران در کشورهای در حال توسعه در آسیا، آفریقا و آمریکا لاتین حمایت می‌کند. این نشست در ایران، ساخت موزه با نیروی محلی کار و کارشناسان را مورد توجه قرار داد و همچنین کردش تجهیزات فنی برای آموزش حفاظت را ترویج کرد. در سال‌های ۱۹۷۷، ۱۹۸۰، ۱۹۸۳ و ۱۹۸۶ چهار کنفرانس تجدیدکننده، ایکوم را برای اجرای استراتژی دیگر توانمند کرد.۱- نهایی‌کردن سیاست و خط‌مشی موزه‌ها در خدمت به جامعه و توسعه آن. ۲- تصویب منشور اخلاقی به‌عنوان سند مرجع.

۱۹۸۹-۱۹۹۶: ایکوم و جهان‌شمولی

در این دوره وضعیت مالی ایکوم بهینه شد و در سال ۱۹۹۴ کسری بودجه نیز جذب شد. سیاست جمع‌آوری کمک‌های مالی را برای ایجاد برای آینده‌ای دیدگرتر مهیا می‌کرد. اعتبار و اقدام جهانی ایکوم به‌عنوان دیدمند آن کمک کرد. این نتیجه بداشی عادلانه برای نیمرقن تلاش بود. در زمانی که بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی با مشکلات مالی و ساختاری دست‌وپنجه نرم می‌کردند، ایکوم جهانی‌بودن، انعطاف‌پذیری و تخیل را حفظ کرد تا برای برآوردکردن خواسته‌های حرفه توانمند شود. تصویب‌های آخرین مجامع عمومی راه را برای ساخت خط‌مشی فرهنگی همواز و این ایده را تقویت کرد که توسعه اقتصادی و عوامل فرهنگی جهانی‌بادیر هستند.

۱۹۹۶-۲۰۰۴: دوره جدیدی از فعالیت‌ها

از سال ۱۹۹۶ به بعد، ایکوم مبارزه خود را علیه خریدوفروش غیرقانونی کالاهای فرهنگی از طریق توسعه و نشر مجموعه لیست‌های فرار حساوی صدها شی، گمشده تقویت کرد. فعالیت‌های مربوط به پیگیری از خطرهای مرتبط با بلایای طبیعی و یا ساخته دست بشر تحت برنامه‌های اضطراری و غیرمنتظره موزه (MEP- Museums Emergency Programme) که در سال ۲۰۰۲ راه‌اندازی شده و همچنین میزان شرکت ایکوم در برنامه کمیته بین‌المللی سیو آبی، شتاب و سرعت بخشیده است. با این تحولات، ایکوم خود را در جامعه جهانی موزه و جامعه معاصر افزایش داده است.

۲۰۰۴-امروز: ایکوم برای آسیا امکانات فراهم می‌کند

ایکوم با توجه به ایجاد یک استراتژی نوکارکرد جدیدی ایجاد کرد. این گروه کاری گزارشی تحت عنوان ابزاری برای نوسازی ایکوم تهیه کرد. علاوه‌براین گردش کار، یک کار راهنمای عملی برای حرفه‌ای‌ها، طراحی و طرح ایکوم منتشر شده است. این کتاب مرجعی در مسائل آموزشی برای جامعه بین‌المللی موزه شد. ایکوم در رابطه با چالشها از میراث فرهنگی، به‌ویژه با مشارکت فعال در برنامه سیو آبی و مدیریت Object ID همچنان به توسعه فعالیت‌های خود ادامه می‌دهد. حفاظت از میراث فرهنگی ناملموس، بخش جدایی‌بادیری از فعالیت‌های ایکوم شده است. همه این عوامل بیش‌ازپیش موجب نفوذ نهاد ایکوم شده است. در سال ۲۰۰۴ اولین کنفرانس عمومی ایکوم در آسیا در سئول (کره جنوبی) برگزار شد. با انجام این حرکت مشخص‌کنن فرارد آسیا در فعالیت‌های ایکوم به طور چشمگیر تحقق یافت. پس از کنفرانس‌های عمومی در ریو در سال ۲۰۱۳ و در میلان در سال ۲۰۱۶، ایکوم به تقویت حضور خود در آسیا، به‌ویژه با کنفرانس عمومی ۲۰۱۹ در کیوتوی ژاپن ادامه می‌دهد.

ماموریت‌ها و اهداف

شورای بین‌المللی موزه‌ها سازمانی بین‌المللی متشکل از موزه‌ها و متخصصان موزه است که متعهد به تحقیق، حفاظت، تداوم و ارتباط با جامعه میراث طبیعی و فرهنگی، جهان، ملموس و ناملموس، حال و آینده است. ایکوم یک انجمن متشکل از اعضا و یک سازمان غیردولتی است که استانداردهای حرفه‌ای و اخلاقی را برای فعالیت‌های موزه ایجاد می‌کند. به‌عنوان انجمن کارشناسان، توصیه‌هایی را درباره مسائل مربوط به میراث فرهنگی ارائه و فرهنگ‌سازی را ارتقا می‌دهد و باعث پیشرفت دانش می‌شود. ایکوم صدای متخصصان موزه در عرصه بین‌المللی است و آگاهی فرهنگی موزه‌ها را از طریق شبکه‌های جهانی و برنامه‌های همکاری افزایش می‌دهد. ایکوم نشانه جهانی در زمینه موزه است. ایکوم به‌عنوان یک نهاد بین‌المللی- در حال‌حاضر دارای ۴۶۸۶۶ عضو انفرادی در ۱۳۸ کشور و ۱۲۸ کمیته ملی، ۱۱۰ کمیته بین‌المللی و ۲۲ سازمان ۵۴۹۳ مختصص در بیش از ۱۳۸ کشور-با ۳۷ کمیته ملی، ۱۱۰ کمیته بین‌المللی و ۲۲ سازمان وابسته اداره می‌شود. ایکوم تنها سازمان جهانی در حوزه موزه است. ماموریت‌های ایکوم عبارت‌اند از: ایجاد استانداردهای برتر، رهبری یک مجمع دیپلماتیک، توسعه شبکه حرفه‌ای، رهبری اتاق فکر جهانی، انجام ماموریت‌های بین‌المللی عملکرد انجمن موزه‌های ایران با توجه به فعالیت‌های ملی و بین‌المللی در بخش‌های آموزش، پژوهش و معرفی در قالب رویدادهای فرهنگی انجام می‌گیرد. در سالی که گذشت، با توجه به شرایط ناشی از تداوم محدودیت‌ها و مسائل مرتبط با آن و استفاده از روش‌های جدید و... مختصری از فعالیت‌های ممکن انجام‌شده به اختصار به شرح ذیل گزارش می‌شود:

● در تداوم همکاری با موزه‌ها در تعطیلات نوروزی ۱۴۰۱ موزه‌هایی (موزه ملی ایران، کاخ گلستان، موزه ملی ارتباطات، مجموعه فرهنگی تاریخی نیاوران، موزه ارامنه اصفهان، خانه موزه سیمین و جلال، موزه تنوع زیستی پردیسان، موزه ملی کلیمیان) از طریق صفحه ایکوم ایران معرفی و بازدید نمایشگاه ویژه نوروزی خود را داشتند و همچنین به رسم هر سال بازدیدهای نوروزی همراه با موزه‌گردی اعضا در محورهای ۳۰ تیر و بافت تاریخی انجام شد.

● در تداوم مفهوم شعار سال ۲۰۲۱ و همکاری موزه خصوصی ورزش و موسسه دانش‌بنیاد رازق ویبار عناوین «نحول دیجیتال در موزه‌ها: طراحی و به صورت آنلاین اجرا شد.

● به مناسبت روز جهانی ارتباطات موزه ملی ارتباطات در ارتباط با شعار سال نشست تخصصی موزه و رسانه را برگزار کرد.

● در تداوم بازدیدهای آنلاین نوروزی، ایکوم در صفحه اینستا و نیز سایت این انتخاب موزه برتر اقدام به معرفی موزه‌های کشور کرد و در این زمینه قرب به چهل‌ولندی موزه از طریق لایو و حدود ۵۰۰ فیلم معرفی موزه و نیز سایت مذکور قرار گرفت. مسئولیت این سلسله برنامه‌های معرفی موزه‌ها را چهار نفر از اعضا (خانم‌ها: وحیدیکانه، خراسانیان و امینی) و آقای وندی به همراه مسئول سایت آقای شیرزادیان برعهده داشتند. در زمره موزه‌هایی دیگر اشاره کرد از طریق لایو معرفی شدند. می‌توان به موزه‌های دیگر اشاره کرد.

خانه موزه شهید صدوقی، موزه ملی کلیمیان ایران (کنیسه صیحه تهران)، موزه بانک ملی ایران، موزه‌های تاریخ طبیعی اصفهان، کاخ‌موزه چهلستون اصفهان، موزه حلاقیت و معماری (خانه صفوی)، موزه عروسک‌های محلی بادرود، معرفی گنجینه (موزه) میراث اسلامی اصفهان، موزه صنایع دستی صنایعی (آها و نمای اصفهان)، موزه مجازی بین‌المللی هنر کودک، خانه‌موزه قلات شیراز، موزه تخصصی کودک و هیجان هملان، نخستین موزه تخصصی کودک در تهران، خانه‌موزه سیمین و جلال، خانه‌موزه اسناد مهدی اخوان‌ثالث، موزه صنعت نفت کرمانشاه (حلبی‌سازی)، موزه ملی موزه عروسک‌های محلی روستای کانی کجکبه کرمانشاه، اولین موزه سیار و بین‌المللی کودک در ایران: سفیران فرهنگ صلح، موزه پست و فیلاتلیک یزد، موزه آموزش و پرورش سروش، موزه خالو صالح جزیره قشم، موزه دکتر رهگشای، موزه گنجینه استان فارس در خانه تاریخی زینت‌الملک قوامی، موزه برزگ، موزه بمب بنزین دروازه دولت تهران، موزه تخت جمشید، موزه کودک ارومیه، غارموزه وزیری، موزه تمبرهای طلا و نقره ایران، موزه شهرداری اردبیل، موزه بتهوون (جمس‌آرا)، موزه آثار فرهنگی تاریخی کریاسی شیراز، موزه بنیاد فرهنگی امیرکبیر و موزه دکتر حسن حبیبی، موزه تجارت دریایی خلیج فارس، موزه تاریخ پزشکی بوشهر، موزه منطقه‌ای خلیج فارس، موزه آبگینه و سفالینه‌های ایران، خانه موزه شهید آیت‌الله مطهری، موزه‌های شهرداری تهران، موزه دکتر شندوری، موزه مردم‌شناسی شهر گز، موزه کانون و کودک ارومیه و...

● با همکاری موزه دانشگاه جنگ (خانه تبعورتاش) به منظور گرامیداشت روز ملی «خلیج فارس» نشست تخصصی همراه با نمایش فیلم مستند خلیج فارس برگزار شد.

● در مراسم روز جهانی موزه پیام رئیس اتحادیه آسیا- اقیانوسیه همراه با سخنرانی رئیس دفتر منطقه‌ای یونسکو در تهران و سخنان نماینده رئیس شورای بین‌المللی موزه‌ها و پیام رئیس ایکوم ایران و همچنین پیام رئیس کمیسیون ملی بزرگترین کوران در موزه‌های معاصر به صورت هیبرید ارائه شد که بخش پایانی برنامه به ارائه گزارش دبیر جشنواره ایران نیوز برتر و اهدای جوایز اختصاص یافت.

● در روز جهانی موزه ایکوم ایران بازدیدمند دوره از جشنواره ملی آنلاین انتخاب موزه برتر را برگزار و نتایج حاصل از جلسات داوری در موزه ملی ارتباطات را اعلام کرد.

● هفتمین نشست تخصصی موزه و معلولیت در هفته گرامیداشت میراث فرهنگی به مناسبت روز جهانی موزه ودهمین سالگرد تأسیس انجمن گردشگری معلولان و توان‌یابان پارس با همکاری مجموعه فرهنگی- تاریخی سعدآباد همانند سال قبل در محل مجموعه به دو صورت مجازی و حضوری برگزار شد.

● نشست سالانه فعالان حوزه کودک و موزه با همکاری کانون توسعه فرهنگی کودکان و مجموعه سیس کارگاه موزه در تعامل کودک و نوجوان برگزار شد و همزمان در سرای بومن موزه خیمه‌شب‌بازی برای کودکان منطقه ۱۲ شهرداری دو اجرای خیمه‌شب‌بازی شد.

● با همکاری موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در هفته برگزاشت میراث فرهنگی این نشست کارگروه موزه‌های خصوصی- نمایشگاه سرو سهی (به مناسبت روز جهانی موزه) و نمایشگاه مدال و نشان‌های نظامی ایران و جهان (به مناسبت آزادسازی خرمشهر) در گالری موزه انفال اسلامی برگزار شد.

● به مناسبت روز جهانی موزه در هفته گرامیداشت میراث فرهنگی، در راستای شعار سال با همکاری موزه سیمبا نشستی تخصصی تحت عنوان تأثیر قدرت موزه سیمبا در سینمای ایران برگزار شد. همچنین با طراحی و مسئولیت یک نفر عضو انجمن نخستین دوره «چشم هفتم در میراث» که به اکسان فیلم‌های کوتاه خبری با موضوع موزه و میراث فرهنگی اختصاص دارد. در سالن نمایش موزه برگزار شد. در این دوره فیلم‌های نمایش‌داده‌شده عبارت‌اند از: داستان کوتی‌ها، شهر متروک تاریخ‌زنده، قصه درختان کهنسال ایران، بلاتکلیفی بادگیر راز و رمزهای پیشاعلامیان، رونمایی از شاهنامه‌های تاریخی کاخ گلستان، معمار انگلیسی آرایه‌های ایرانسی، از پرده بیرون افتاد: تجربه‌های در سایه مانده، مرگ سرنوشت حصار صفوی تهران، میراث نادرشاه، نخستین غارت شوش باستانی، رازهای کلماکره، ۷۷ سال بی‌خبری از کم‌شدگان جنگ، رونمایی از سامانه یکپارچه هوشمندسازی موزه‌ها، ساختمان تاریخی روزنامه اطلاعات، نخستین موزه، یک فرانسوی، قصه خانه بیرون، حماخفظی با آخرین بادمان موزه‌های المماک، کشف بزرگترین گورستان باستانی کشور، کشفیات مصنوعات در غار هوتو در دز جان ایران، گور باستانی پشت سد خرسان، شمشیرین بافنده، چطور شهر سفید را به خاک سیاه نشاندند، بنامه سنگی دوهزارساله درواژه دره اسکاندن و دروازه‌ای که کوروش کبیر دستور ساخت آن را داد.

● با توجه به شعار سال (قدرت موزه‌ها) به نشست تخصصی تحت عنوان «حمایت از دانش سنتی و نمودهای فرهنگ هامه در نظام حقوق مالکیت فکری» و «قوانین مطبوع در حوزه میراث فرهنگی و موزه‌ها» با همکاری موزه ملی علوم و فناوری و همچنین میزگردی دراباره جایگاه موزه‌ها در عصر ارتباطات و مناورس با همکاری کمیسیون ملی یونسکو به صورت آنلاین و حضوری برگزار شد.

● ایکوم علاوه بر نشست‌های تخصصی با همکاری موزه‌ها مراکز علمی و مؤسسات طرف تفاهم با انجمن نسبت به برگزاری کارگاه‌های آموزشی در تداوم همکاری با کانون توسعه کتاب‌خوانی کودک، کارگاه آموزشی کودک و موزه به مناسبت روز جهانی موزه، کارگاه‌های آموزشی شیوه‌های آموزش نگارش و نوشتن خلاقانه (مقدماتی- دو روز به صورت حضوری در مجموعه فرهنگی تاریخ نیاوران) ویژه مربیان و تیمبلگران کودک و نوجوان (در دو سطح مبانی و پیشرفته) در ارتباط با چرایی تنظیم کند. از کتاه جامعه‌شناسان هیچ بدیده‌ای در اجتماع جز با ربنه‌های تربیتی و فرهنگی و کودک ندارد. لذا زندگی اجتماعی ایجاب می‌کند که برای برخورد با بدیده‌های گوناگون، زمینه‌های فکری، تربیتی و فرهنگی وجود داشته باشد و بر این اساس زندگی جمعی شکل بگیرد. یکی از ابزارهای فرهنگسازی در هر جامعه‌های تاریخ و بعد از ایجاد حافظه ملی، حاد بیشینه فلسفه موزه و موزه‌داری در قبل معلولان کدامیک از رویکردهای ذکرشده را اتخاذ کرده است. تاریخ. هویت. آموزش و درنهایت تغییر نگرش جوامع از قدرت‌های موزه هستند. جامعه افراد دارای معلولیت کشور، این بزرگترین اقلیت اجتماعی، برای دستیابی به کردنکری دست‌بدیر، ایجاد تمهیلات. ماسه‌سازی آمالی و موزه‌ها و تغییر نگرش اتخاذ مردم نسبت به افراد دارای معلولیت، نیازمند اتخاذ قدرت موزه هستند.

۱- اولین سال گرامیداشت روز موزه و معلولیت، موزه صلح باشد (۹۵ خرداد ۹۵)

با مشارکت انجمن فرهنگی، ورزشی و گردشگری معلولان پارس اولین انجمن تخصصی گردشگری افراد دارای معلولیت و سالمندان و بنیان‌گذار بازاتوریسم در ایران و همچنین با بیشنهاد و موافقت آقایان دکتر سیداحمد محبط‌طباطبایی و مهندس سیدمحمد بهشتی در ایام هفته موزه‌گردی روزی را به نام «روز موزه و معلولیت» نام‌گذاری کردند. حضور کسترده انجمن‌های معلولان و افراد دارای معلولیت در این مراسم چشمگیر بود.

۲- دومین سال گرامیداشت روز موزه و معلولیت، کاخ گلستان (۲ خرداد ۹۶)

حضور ریاست سازمان ملی انجمن اصمی‌بود- دستور جهت ضرورت سنی مشکلات و ماسه‌سازی معلولیت و تقدیر از کردنکران و افراد دارای معلولیت. هنرنمایی افراد دارای معلولیت سندرم داون و برگزاری نمایشگاه آثار هنری جوز مراسم.

۳- سومین گرامیداشت روز موزه و معلولیت، سعدآباد (۲۹ اردیبهشت ۹۷)

بررسی مواد ماسه‌سازی فضای موزه‌ها و تحلیل مشکلات و ارائه راهکارهای ماسه‌ساز با حضور کارشناسان و پژوهشگران.

۴- چهارمین گرامیداشت روز موزه و معلولیت، سعدآباد (اول خرداد ۹۸)

نشست تخصصی روز موزه و معلولیت با محوریت نقش ماسه‌ساز موزه‌های کشور و ایراد سخنرانی‌های مختلف.

۵- پنجمین گرامیداشت روز موزه و معلولیت، کاخ سعدآباد (سوم خرداد ۹۹)

نشست تخصصی با حضور رئیس سازمان میراث فرهنگی و جانبازان و تقدیر از تعدادی از موزه‌ها به خاطر رفع بعضی از موانع معماری در موزه‌ها و ماسه‌سازی... برگزاری برنامه.

۶- ششمین گرامیداشت روز موزه و معلولیت، کاخ سعدآباد (سوم خرداد ۱۴۰۰)

نمایش اولین پویژه فعالیت آموزشی گردشگری. این پویژه به‌عنوان اولین فعالیت تصویری «موسک‌رافیک» آموزش گردشگری در سطح کشور و شاید خاورمیانه در ادامه نشست تخصصی با حضور مدیران ادارات سلامت و امور اجتماعی شهرداری تهران به نمایش درآمد.

۷- هفتمین سال روز موزه و معلولیت (سوم خرداد ۱۴۰۱)

ارزیابی و داوری موزه‌های دوتنی-خصوصی با شاخص‌های استاندارد ماسه‌سازی محیط‌های موزه‌های برای افراد دارای معلولیت. برای اولین‌بار برگزاری همزمان پاراتور موزه‌گردی در ۱۲ استان با کمک اعضای ایکوم در استان‌ها و نمایندگان انجمن‌های استانی افراد دارای معلولیت.

موزه چه تصویری از معلولیت در اذهان ساخته است؟

این سوالی است که شاید باسخ آن را نباید در فضای سالن‌های موزه‌ها جست‌وجو کرد، بلکه باید از تاثیرات فرهنگی که تاریخ و نمایش اثر تمدن در جامعه ایجاد می‌شود، به دلیل آن دست یافت. متولیان موزه‌ها و مجموعه‌دارانِ به عنوان یک قشر فرهنگ‌ساز می‌توانند چراغ راه فرهنگ جامعه باشند و با رویکرد پیشوانه، این مقوله را به سمت مطلوب هدایت کنند. برای روی به بحث ابتدا لازم است سه رویکرد کلی نسبت به جامعه معلولان در میان اجتماع مورد اشاره قرار گیرد. رویکرد اول که تا حدی می‌شود گف